

ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างนักข่าวและแหล่งข่าว
กับผลที่มีต่อองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย(อ.ส.ม.ท.)

นายนรพล ผาเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974-332-001-6
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INFORMAL RELATIONSHIP BETWEEN NEWS REPORTERS AND NEWS
SOURCES AND ITS IMPACT ON ORGANIZATIONAL REWARDS TO MASS
COMMUNICATION ORGANIZATION OF THAILAND (M.C.O.T.)

NORAPHON PACHAROEN

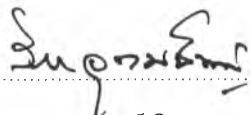
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass communication
Department of Mass communication
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 1998

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างนักข่าวและแหล่งข่าว
กับผลที่มีต่อองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย(อ.ส.ม.ท.)
โดย : นายนรพล ภาเจริญ
ภาควิชา : การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมจันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม(ถ้ามี)
()

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

นรพล ผาเจริญ : ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างนักข่าวและแหล่งข่าวกับผลที่มีต่อองค์การสื่อสารมวลชน-
แห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) [The Informal Relationship between News Reporters and News
Sources and Its Impact on Organizational Rewards to Mass Communication Organization of
Thailand (M.C.O.T.)] อ.ที่ปรึกษา ; รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ, 248 หน้า, ISBN 974-332-001-6

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ ระหว่าง นักข่าว และ แหล่งข่าว กับผลที่มีต่อองค์การสื่อสาร-
มวลชนแห่งประเทศไทย(อ.ส.ม.ท.)นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนักข่าว อ.ส.ม.ท.กับแหล่งข่าว
และผลจากความสัมพันธ์ดังกล่าวที่มีต่อ อ.ส.ม.ท.

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับแหล่งข้อมูลบุคคล
3 กลุ่มคือ นักข่าว อ.ส.ม.ท.ใน 8 สายงาน, แหล่งข่าว, และนักข่าวจากองค์กรอื่น เพื่อหาคำตอบว่านักข่าว อ.ส.ม.ท. มีความ
สัมพันธ์กับแหล่งข่าวอย่างไรและความสัมพันธ์นั้นเอื้อประโยชน์และมีผลต่อองค์กรคือ อ.ส.ม.ท.อย่างไรหรือไม่ ซึ่งจากผลการ
ศึกษา พบว่า นักข่าว อ.ส.ม.ท. ใน 8 สายงาน มีความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่
ในระดับที่ไม่เป็นทางการนั้น นักข่าว อ.ส.ม.ท. ส่วนใหญ่จัดวางความสัมพันธ์ไว้ในระดับปานกลาง ไม่เห็นห่างหรือใกล้ชิด
สนิทสนมกับแหล่งข่าวจนเกินไป ทั้งนี้ ความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวนั้นมีลักษณะที่พึ่งพาอาศัยกัน แต่ไม่หักเหกันในเรื่องของ
การให้และการรับ ส่วนใหญ่นักข่าวอ.ส.ม.ท.เป็นฝ่ายได้รับมากกว่า โดยประโยชน์ที่นักข่าว อ.ส.ม.ท. และองค์กรได้รับส่วน
ใหญ่เกี่ยวข้องกับงานข่าว คือ ได้ข่าวเจาะพิเศษ ข่าวเจาะลึก ข่าวไว ข่าวถูกต้อง ไม่ตกข่าว ได้รับการชี้แนะประเด็นและทิศ
ทางข่าวจากแหล่งข่าว และได้รับบริการอำนวยความสะดวกในการทำงานจากแหล่งข่าว นอกจากนี้ ในบางกรณี นักข่าว
อ.ส.ม.ท.ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแหล่งข่าว ยังสามารถแสวงหาความร่วมมือทางธุรกิจเข้าสู่องค์กร อีกทั้ง ยังช่วยลดแรง
เสียดทานจากอำนาจภายนอกที่มีต่อองค์กรได้ด้วย ขณะเดียวกัน ในระดับของผลประโยชน์ส่วนตัวนั้น พบว่า นักข่าว
อ.ส.ม.ท. ส่วนหนึ่งยอมรับว่า เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์ส่วนตัวจากแหล่งข่าว ทั้งในรูปของเงิน วัตถุสิ่งของ ความช่วยเหลือ
และบริการอื่นๆ แต่ทั้งนี้ นักข่าว อ.ส.ม.ท. มักปฏิเสธที่จะรับผลประโยชน์เหล่านั้น เว้นแต่เป็นสิ่งที่ไม่เกินวิสัยที่จะรับได้
และบางรายก็ตกอยู่ในสภาพที่ปฏิเสธไม่ได้

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต *Handwritten signature*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Handwritten signature*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม -

4085243328 : MAJOR MASS COMMUNICATIONS

KEY WORD: INFORMAL RELATIONSHIP/NEWS REPORTERS/NEWS SOURCES/ORGANIZATIONAL REWARDS/M.C.O.T.

NORAPHON PACHAROEN: THE INFORMAL RELATIONSHIP BETWEEN NEWS REPORTERS AND NEWS SOURCES AND ITS IMPACT ON ORGANIZATIONAL REWARDS TO MASS COMMUNICATION ORGANIZATION OF THAILAND (M.C.O.T.). THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D. 248pp. ISBN 974-332-001-6

The objective of the thesis is to analyze the relationship between news reporters of The Mass Communication Organization of Thailand (MCOOT) and news sources together with the impact of the so - called relationship towards the MCOOT.

This study is the qualitative research by means of Depth Interview. The Depth Interview is employed with three groups of personal sources, that is, MCOOT's news reporters in eight news branches, persons as news sources, and reporters from other mass media organizations. The thesis is focused especially on how the MCOOT's news reporters are related to news sources and how the relationship is beneficial and affects MCOOT. The result of the study shows that the MCOOT's reporters in eight news branches have both formal and informal relationship with news sources. However, for MCOOT's reporters, the informal relationship is ranged in the middle level (not too close or too distant to the news sources). The relationship between the two sides is characterized as a give-and-take affair, but in an asymmetric proportion; that is the MCOOT's reporters take more but give less than their news sources do. The advantages that the news reporters and MCOOT obtain from the news sources are mostly related to news production, especially an access to exclusive, rapid and accurate news stories and some facilities provided for a news production. In addition, the MCOOT's reporters who have close relationship with the news sources can make use of business cooperation to their organization. Furthermore, this, in some cases, can reduce the pressure from outside political influence towards MCOOT. At the same time, some news reporters accept that they are offered some private benefit from the news sources in form of money, valuable things or services. But most MCOOT reporters usually refuse and are reluctant to accept those offers except some reasonable things. Some of them sometimes find it difficult to refuse the offer.

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิติ..... How a. wong.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Mr. M.:
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือ และความเอาใจใส่ดูแลอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งมีเวลาและคำชี้แนะให้ แก่ลูกศิษย์เสมอ ทั้งนี้ ความกรุณาของอาจารย์จะอยู่ในสำนึกตลอดไป ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยขอ ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันทน์ หัวหน้าภาควิชาการสื่อสารมวลชน ในฐานะ ประธานกรรมการ และ รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาตรวจสอบและให้คำแนะนำจนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่สำคัญ การวิจัยครั้งนี้จะไม่มีทางสำเร็จได้เลย หาก ไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวไทย ทั้งฝ่าย หนังสือข่าวและข่าววิทยุ และฝ่ายข่าวโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.ทุกคนที่มีชื่อปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเองแล้ว ยังช่วยเป็นธุระในการติดต่อแหล่งข้อมูลคนอื่น ๆ ให้แก่ผู้วิจัยด้วย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคุณสุวิณี ปฏิภาณ วัฒณ์ คุณমনชนก พัฒนพงศ์ คุณชาตรี แสงเพ็ญ คุณบุษยา อ้อยเจริญ คุณอิสศรียา พรายทองแย้ม คุณอำมร บรรจง คุณสุเทพ คงเปี่ยม คุณวานิด้า อรรถอนุชิต และคนอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแต่ ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแหล่งข่าวทุกท่านและผู้สื่อข่าวจากสื่ออื่นๆ ทุกคนสำหรับข้อมูลที่ทำให้เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ในเชิงวิชาการมากขึ้น ขณะเดียวกัน กำลังใจสำคัญที่ผลักดันให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงนั้น ยังได้มาจากเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ที่เรียนร่วมกลุ่มเดียวกัน และอยู่ในความดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ ด้วยกัน ซึ่งต่างก็ช่วยติดตามถามข่าว ส่งข่าว คละเคล้ากับคำชี้แนะและปลอบโยนที่มีให้กันอยู่อย่างต่อเนื่องจนวินาทีสุดท้ายของการสอบ

และท้ายที่สุด สิ่งที่ผู้วิจัยสำนึกและตระหนักตลอดเวลา คือ กำลังใจและแรงดลใจของบิดา- มารดา และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ทำให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จในการศึกษาตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ✓ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาในการวิจัย	10
1.3 ✓วัตถุประสงค์ในการวิจัย	10
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	11
1.6 ✓ข้อสันนิษฐานของการวิจัย	11
1.7 ✓นิยามศัพท์เฉพาะ	11
1.8 ✓ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	15
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
2.1 แบบจำลองการสื่อสารของ Westley & Maclean	16
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักข่าวกับแหล่งข่าว.....	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ	21
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการรายงานข่าวของนักข่าว.....	27
3. ระเบียบวิธีวิจัย	31
3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	31
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.4 การนำเสนอข้อมูล	40
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล : ลักษณะการปฏิบัติงานและการสร้างความ สัมพันธ์กับแหล่งข่าวของนักข่าว อ.ส.ม.ท.	41
4.1 ลักษณะการปฏิบัติงานของนักข่าว อ.ส.ม.ท.ในแต่ละสาย.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4.1.1	ข่าวราชสำนัก	44
4.1.2	ข่าวการเมือง.....	47
4.1.3	ข่าวเศรษฐกิจ	50
4.1.4	ข่าวสังคม	51
4.1.5	ข่าวอาชญากรรม(ตำรวจ)	53
4.1.6	ข่าวกีฬา	54
4.1.7	ข่าวเกษตร	55
4.1.8	ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ	56
4.2	การสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวของนักข่าวอ.ส.ม.ท. ในแต่ละสาย.....	57
4.2.1	ข่าวราชสำนัก	57
4.2.2	ข่าวการเมือง.....	63
4.2.3	ข่าวเศรษฐกิจ	83
4.2.4	ข่าวสังคม	89
4.2.5	ข่าวอาชญากรรม(ตำรวจ)	94
4.2.6	ข่าวกีฬา	97
4.2.7	ข่าวเกษตร	100
4.2.8	ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ	102
	สรุป.....	104
5.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล : บทบาทในความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ ของนักข่าวอ.ส.ม.ท.กับแหล่งข่าว กับผลประโยชน์ที่มีต่อกัน.....	107
5.1.	ข่าวราชสำนัก	108
5.2	ข่าวการเมือง.....	114
5.3	ข่าวเศรษฐกิจ	170
5.4	ข่าวสังคม	189
5.5	ข่าวอาชญากรรม(ตำรวจ)	199
5.6	ข่าวกีฬา	210
5.7	ข่าวเกษตร	226

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	5.8 ข่าวดเทคโนโลยีสารสนเทศ	229
6.	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	233
	6.1 สรุปผลการวิจัย	233
	6.2 ข้อจำกัดของการวิจัย	243
	6.3 ข้อเสนอแนะ	243
	6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	244
	รายการอ้างอิง	245
	ประวัติผู้เขียน	248